

DECIZIE

06 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,

judecător

judecători

Valentina Clevadî

Iuliana Oprea, Galina Stratulat

Ion Druță, Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Ceban Ivan și Gorea Vasile, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Popov Galina împotriva lui Gorea Vasile și Ceban Ivan privind repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017, prin care s-a respins apelul declarat de Gorea Vasile și Ceban Ivan și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 22 iulie 2016,

c o n s t a t ă :

La 06 iulie 2007, Popov Galina s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Gorea Vasile și Ceban Ivan privind repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanta a indicat că, pârâtul Ceban Ivan a efectuat lucrări de demolare neautorizată la cota-parte a imobilului proprietate a pârâtului Gorea Vasile din casa de locuit cu nr.xx A, amplasată pe str-la xx. xxxxx din mun. xxxxxx, care este compusă din două părți, având o rețea unică de deservire (energie, gazificare, apeduct, canalizare etc), dintre care 3/10 cotă-parte îi revine în proprietate privată ei și membrilor familiei.

Indică că, în urma acestor lucrări a fost demolat în totalitate imobilul ce aparține lui Gorea Vasile, fiind executate lucrări de excavare a solului în vederea construcției unui imobil nou, iar ca rezultat al acestor acțiuni a fost demolat totalmente peretele comun al casei menționate dintre cota-parte a ei și a lui Gorea Vasile.

Conform raportului de expertiză nr. 2341 întocmit la 13.12.2013, imobilul ce-i aparține este în stare avariata, iar cauza stării nesatisfăcătoare a imobilului lit. A2 din str-la xxxxxx, sunt lucrările nelegale de construire a casei de locuit.

Costul lucrărilor de reparație a imobilului întru lichidarea deteriorărilor, conform devizului de cheltuieli constituie 196 333,76 lei.

Mai menționează că, pârâțul Ceban Ivan a efectuat acțiunile de demolare și excavare cu acordul proprietarului imobilului, și anume a lui Gorea Vasile, în lipsa certificatului de urbanism și a autorizației de construire, iar în rezultatul acțiunilor pârâților i-a fost deteriorat imobilul ce-i aparține.

Relevă că, vinovăția pârâților a fost constatată prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 18 martie 2014, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 25 februarie 2015, care pe parcursul examinării cauzei penale au recunoscut faptul că au efectuat lucrări de reconstrucție-demolare fără autorizațiile stabilite de lege.

De asemenea, pârâțul Gorea Vasile a fost atras la răspundere contravențională conform hotărârii nr.17/5 din 28.06.2007, fiindu-i stabilită amendă contravențională de 1000 lei pe care a achitat-o integral.

Consemnează reclamanta că, din 18 iunie 2007 pârâții nu au reparat nici o parte din prejudiciu cauzat.

Susține că, până în prezent nici ea și nici rudele sale apropiate nu au recăpătat liniștea sufletească în legătură cu demolarea casei, consecințele acestei infracțiuni marcând-o profund pentru tot restul vieții, motiv din care consideră că pârâții urmează să-i achite compensații bănești pentru suferințele psihice pe care i le-au provocat în legătură cu avarierea imobilului și imposibilitatea de reparare a acestuia, fiind nevoie de o construcție nouă, pentru care a fost necesar să demonstreze vinovăția pârâților o perioadă mare în instanțele de judecată.

Solicită reclamanta în urma concretizării cerințelor, încasarea din contul lui Gorea Vasile și Ceban Ivan a prejudiciului material în mărime de 196 333, 76 lei, prejudiciului moral în mărime de 250 000 lei, precum și cheltuielile de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 22 iulie 2016, s-a admis parțial acțiunea Galinei Popov, fiind încasat în mod solidar de la Gorea Vasile și Ceban Ivan în beneficiul Galinei Popov suma de 196 333,76 lei cu titlu de prejudiciu material și 40 000 lei cu titlu de prejudiciului moral, iar în total suma de 236 333,76 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de cord cu hotărârea primei instanțe, Gorea Vasile și Ceban Ivan au contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017 s-a respins apelul declarat de Gorea Vasile și Ceban Ivan și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 22 iulie 2016.

La 22 mai 2017, Gorea Vasile și Ceban Ivan au declarat recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă.

În susținerea recursului s-a invocat dezacordul cu hotărârile contestate, considerându-le neîntemeiate și ilegale, prin faptul că au fost emise cu aplicarea eronată a legii.

Susțin recurenții că, în urma lucrărilor de lichidare a pereților, imobilul care aparține intimatei nu a fost prejudiciat și prin urmare, nu poate exista răspundere delictuală dacă nu s-a produs un prejudiciu.

Prin urmare, consideră că intimatei nu i-a fost încălcat nici un drept subiectiv sau un interes personal.

La fel, indică că, instanța de apel greșit s-a condus de constatările Raportului de expertiză nr.2136 din 17.08.2007, apreciindu-le ca veridice, deoarece, din fotografiile prezentate se dovedește contrariul.

Referitor la termenul declarării recursului, Colegiul menționează că actele cauzei nu atestă cu certitudine data recepționării de către recurenți a deciziei integrale, iar în astfel de circumstanțe recursul declarat la 22.05.2017 se consideră depus cu respectarea termenului prevăzut de art. 434 Cod de procedură civilă.

Verificând în limitele invocate în recurs legalitatea hotărârilor atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral și în această parte a emite o nouă hotărâre de respingere a acestei pretenții, cu menținerea în rest a hotărârilor contestate, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Astfel, în speța dedusă judecătii, recurenții Gorea Vasile și Ceban Ivan contestă hotărârile instanțelor de judecată prin care s-a dispus încasarea în mod solidar din contul acestora în beneficiul Galinei Popov a sumei de 196 333,76 lei cu titlu de prejudiciu material și 40 000 lei cu titlu de prejudiciului moral, cauzat în rezultatul efectuării lucrărilor de demolare neautorizată a imobilului dintre cota-parte ce aparține cu drept de proprietate Galinei Popov și Gorea Vasile.

Cu referire la repararea prejudiciului material, Colegiul consideră că această cerință corect a fost admisă de către instanțele de judecată.

În favoarea concluziei enunțate, Colegiul notează prevederile art. 377 Cod civil, conform cărora proprietarii terenurilor vecine sau ai altor bunuri imobile învecinate, pe lângă respectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute de lege, trebuie să se respecte reciproc. Se consideră vecin orice teren sau alt bun imobil de unde se pot produce influențe reciproce.

Art. 1 al Primului Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, consfințește că orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Din materialele dosarului cu certitudine s-a constatat că, intimata Popova Galina împreună cu Popov Igor și Popov Diana dețin în proprietate 1/10 cotă-parte din bunurile imobile situate în mun. Chișinău, str-la xxxxx xx x, înregistrate în Registrul bunurilor imobile cu numerele la data de 01 iunie 2005, în temeiul certificatului de moștenitor legal nr.268 din 18.02.2002.

La fel și Gorea Vasile împreună cu Gorea Maria, dețin cu drept de proprietate 1/2 cotă-parte din bunurile imobile situate în mun. Chișinău, str-la xxxxx xx, înregistrate în Registrul bunurilor imobile la data de 12 aprilie 2000, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr.3-2959 din 14 august 1996 și decizia Preturii Rîșcani nr.3/14-46 din 14.03.2000.

Potrivit actului Comisiei Preturii sect. Rîșcani mun. Chișinău din 25.06.2007 de examinare a stării tehnice a imobilului (3/10 cote-părți din casa de locuit) nr.xx, str-la xx xxxxx (proprietar Popov Galina), s-a constatat că peretele comun al casei menționate dintre cota-parte a Galinei Popov și Gorea Vasile, a fost demolat totalmente de către Ceban Ion în urma demolării neautorizate a imobilului vechi și executării lucrărilor de excavare a solului în vederea construcției unui imobil nou. În acest sens, Comisia a considerat că, că imobilul dat nu poate fi utilizat ca locuință (deoarece există pericol de prăbușire a tavanului și pereților), până nu va fi consolidat și reconstruit conform unui raport de expertiză elaborat de către experți licențiați în domeniu.

Pe faptele date în privința lui Ceban Ivan a fost pornită o cauză penală, iar prin sentința Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 18 martie 2014, cauza penală în învinuirea lui Ceban Ivan în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352 alin.(3) lit. d) Cod penal s-a încetat pe motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

De asemenea, s-a mai constatat că și Gorea Vasile în calitatea sa de proprietar al cotei-părți din casa nr.xx din str-la xxxxx mun. xxxxx, a fost atras la răspundere contravențională în baza hotărârii Comisiei administrative a Preturii sectorului Rîșcani nr. 17/5 din 28.06.2007, fiind recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art.149 Cod contravențional, cu aplicarea amenzii în mărime de 10 000 lei, pe care a achitat-o integral.

În conformitate cu art. 1410 alin. (1) și (2) Cod civil, persoanele a căror activitate este legată de un izvor de pericol sporit pentru lumea înconjurătoare (exploatarea vehiculelor, a instalațiilor, mecanismelor, folosirea energiei electrice, a substanțelor explozibile, efectuarea lucrărilor de construcții etc.) au obligația să

repare prejudiciul cauzat de izvorul de pericol sporit dacă nu demonstrează că prejudiciul se datorează unei forțe majore (cu excepția cazurilor în care dauna a survenit ca urmare a exploatării navelor aeriene) sau din intenția persoanei vătămate. Obligația de reparare a prejudiciului revine persoanei care posedă izvorul de pericol sporit în baza dreptului de proprietate ori în alt temei legal sau persoanei care și-a asumat paza izvorului de pericol sporit.

Conform art. 1412 alin. (1) Cod civil, proprietarul este obligat să repare prejudiciul cauzat prin surparea, în întregime sau a unei părți, a construcției când surparea este rezultatul lipsei de întreținere corespunzătoare sau al unui viciu de construcție.

În cazul dispozițiilor art.1398 alin.(1) și (2) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăție se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Din sensul acestei norme, este de înțeles că temeiul răspunderii delictuale este componența delictului civil, care constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale și care includ următoarele elemente (condiții): prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă, prejudiciu și vinovăția, iar lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții.

În contextul elementelor de drept enunțate, se reține că, cauzarea prejudiciului material în legătură cu acțiunile ilicite au fost stabilite prin sentința Judecătoriai Rîșcani mun. Chișinău din 18 martie 2014, prin care s-a constatat că în rezultatul acțiunilor lui Ceban Ivan de reconstrucție, demolare și săpare a fundamentului unei noi construcții, fără autorizație, a fost deteriorat imobilul ce aparține Galinei Popov, fiindu-i cauzate daune în proporții mari în sumă de 196 678 lei.

Acest fapt s-a confirmat și prin procesul-verbal de cercetare la fața locului, schemei și tabelului fotografic, întocmite la 25.06.2007, conform cărora la examinarea curții casei de locuit din st-la Sf. xxxxx xx, mun. xxxxx, s-a constatat o groapă săpată lângă casă, cu peretele de la partea imobilului Galinei Popov deteriorat, iar tavanul crăpat.

Instanța de recurs reține și constatările Raportului de expertiză nr.2136 din 17.08.2007, conform căruia în rezultatul cercetării stării tehnice a casei de locuit din str-la xx xxxx xx, s-a stabilit că motivele defectelor bunului au fost deformațiile fundamentului, acoperișului și alte construcții ale clădirii, care au fost provocate în rezultatul demolării imobilului vecin, costul lucrărilor de reparație necesare de a fi efectuate pentru aducerea imobilului lit. A2 în stare satisfăcătoare constituind suma de 196 678 lei.

Potrivit Raportului de expertiză nr. 224 din 03.02.2009 rezultă că peretele prăbușit era comun caselor 16A din str-la xxxxx mun. xxxxx, îndeplinind funcția de construcție despărțitoare a imobilului, iar între demolarea casei și prăbușirea peretelui comun există o legătură cauzală directă.

Prin Raportul de expertiză nr.2341 din 10.12.2013, s-a stabilit că costul lucrărilor de reparație a imobilului pentru lichidarea deteriorărilor conform devizului de cheltuieli constituie 196 333,76 lei, cauza stării nesatisfăcătoare a imobilului lit. A2, fiind lucrările nelegitime de reconstruire a casei de locuit, fiind menționat că peretele dintre construcțiile lit. A și lit. A2 este comun.

Sub acest aspect, Colegiul reține că, instanțele judecătorești inferioare corect au concluzionat că, în speță se întrunesc toate elementele răspunderii delictuale ale recurenților, inclusiv fapta ilicită, vinovăția, prejudiciul cauzat, cât și raportul cauzal dintre elementele indicate, aceștia urmând să repare prejudiciul cauzat intimatei, iar din aceste considerente corect s-a dispus încasarea în mod solidar de la Gorea Vasile și Ceban Ivan în beneficiul Galinei Popov a sumei de 196 333,76 lei cu titlu de prejudiciu material.

Prin urmare, argumentul recurenților precum că, în urma lucrărilor de lichidare a pereților, imobilul care aparține intimatei nu a fost prejudiciat, nu poate fi reținut ca întemeiat, deoarece se combate prin circumstanțele menționate.

Nu poate fi reținut ca temei de casare a hotărârilor judecătorești nici critica recurenților precum că, concluziile Raportului de expertiză nr.2101-08-07/t din 03.08.2007 reflectă cert și cu certitudine starea reală a imobilelor din litigiu, or, prin sentința Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 18 martie 2014 s-a constatat cu certitudine că, cauza stării nesatisfăcătoare a imobilului lit. A2 sunt lucrările nelegitime de reconstruire a casei de locuit, iar art. 123 alin. (3) CPC prevede că sentința pronunțată de instanța judecătorească într-o cauză penală, rămasă irevocabilă, este obligatorie pentru instanța chemată să se pronunțe asupra efectelor juridice civile.

Cât privește soluția instanțelor de judecată cu privire la repararea prejudiciului moral, Colegiul consideră că, în această parte, hotărârile adoptate rezultă din interpretarea eronată a legii și respectiv, nu pot fi menținute.

În acest sens, instanțele de judecată cu referire la prevederile art.1422 Cod civil, au reținut că intimatei i-a fost cauzat un prejudiciu moral în urma acțiunilor de prejudiciere a imobilului ce-i aparține.

Așadar, conform art. 1422 alin. (1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Din sensul normei citate rezultă că, prejudiciul moral se compensează numai în cazul provocării acestuia prin fapte ce atentează și lezează drepturile personale nepatrimoniale, adică prejudiciul este moral numai dacă este urmare a încălcării unor valori de aceeași natură.

De asemenea, din norma de drept enunțată rezultă, că se admite compensarea prejudiciului moral cauzat prin lezarea drepturilor patrimoniale numai în cazurile expres prevăzute de lege.

La caz, Popov Galina pretinde că i-a fost lezat un drept patrimonial, însă compensarea prejudiciului moral cauzat prin lezarea drepturilor patrimoniale se admite numai în cazurile prevăzute expres de lege. Or, art. 1412 din Codul civil care reglementează răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin surparea construcției, nu prevede posibilitatea reparării prejudiciului moral.

Așa fiind, se constată că prevederile acestei norme nu sunt aplicabile raportului juridic dat de reparare a prejudiciului moral, instanțele de judecată incorect aplicând prevederile art. 1422 Cod civil.

În alt context, instanța de recurs consideră că însăși soluționarea litigiului în favoarea Galinei Popov și recuperarea în beneficiul acesteia a prejudiciului material cauzat, constituie prin sine o satisfacție morală echitabilă și suficientă pentru orice prejudiciu moral eventual suferit de către aceasta.

Reieșind din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017 și hotărârea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 22 iulie 2016, în partea încasării prejudiciului moral și în această parte a emite o nouă hotărâre de respingere a acestei pretenții, cu menținerea în rest a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Ceban Ivan și Gorea Vasile.

Se casează parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017 și hotărârea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 22 iulie 2016, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Popov Galina împotriva lui Gorea Vasile și Ceban Ivan privind repararea prejudiciului material și moral, în partea încasării în mod solidar de la Gorea Vasile și Ceban Ivan în beneficiul Galinei Popov a sumei de 40 000 lei cu titlu de prejudiciului moral, și în această parte se emite o nouă hotărâre prin care:

Se respinge cerința Galinei Popov împotriva lui Gorea Vasile și Ceban Ivan privind repararea prejudiciului moral.

În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2017 și hotărârea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 22 iulie 2016, se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valentina Clevadi

Judecătorii

Iuliana Oprea

Galina Stratulat

Ion Druță

Dumitru Mardari